
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

זכויות אדם, פמיניזם ושינוי חברתי - 54259

תאריך עדכון אחרון 13-09-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי מגדר

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' דפנה גולן; הלא מרשוד

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Zala.md@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום טלפוני 02-5881398

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בקורס נבחן נושאים של שוויון בין המינים, פמיניזם ואליומות בין המינים כשאלות יסוד בזכויות האדם. נבחן תיאוריות פמיניסטיות שונות וגישות שונות לניתוח אלימות מינית בחברה בכלל ובחברה הישראלית והפלסטינית בפרט. נעמוד על הקשרים שבין תיאוריות בזכויות אדם ותיאוריות פמיניסטיות ונבחן דרכים לחינוך למניעת אלימות.

מטרות הקורס:

לשלב בין ידע תיאורטי בנושא זכויות אדם ופמיניזם לבין למידה מעשייה בנושאים אלו.

תוצרי למידה

בסימום של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לכתוב עבודה המשלבת בין ידע תיאורטי אקדמי בנושא זכויות אדם ופמיניזם לבין ההתנסות של הסטודנט/ית במהלך השנה בהתנדבות במרכזי הסיוע.

דרישות נוכחות (%) :

חובת נוכחות בכל השיעורים.

שיטת ההוראה בקורס: פדגוגיה פמיניסטית המשלבת בין לימוד טקסטים אקדמיים תיאורטיים לבין רפלקסיה ושיתוף של כל הסטודנטים בכיתה. הסטודנטים בכיתה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- תיאוריות פמיניסטיות
- בין זכויות אדם ופמיניזם
- זכויות אדם- בין הכחשה לפעולה
- מתודולוגיות מחקר פמיניסטי
- הפער בין השפה המשפטית לשפה של פגיעה מינית
- למידה מהצלחות של מאבקים לשינוי חברתי
- גישות חיוביות למיניות ולמין
- נשים במלחמה ופיוס
- נשים עושות שלום?
- נשים פלסטיניות ושינוי חברתי

חומר חובה לקריאה:

שיעור ראשון - 1-3-2017 תיאוריות פמיניסטיות

And Still I Rise - <https://www.poets.org/poetsorg/poem/still-i-rise>

שיעור שני- 8-3-2017 זכויות אדם- בין הכחשה לפעולה

• ההכרזה לכל באי העולם בדבר זכויות האדם, 1948.

• Cohen, Stanley (2001). *States of Denial: Knowing about Atrocities and Suffering*. Cambridge: Polity Press. Pp. ix-xiv (Preface), 1-20 (Chapter 1: The Elementary Forms of Denial). לעברית בתרגום גם זמינה ההקדמה.

שיעור שלישי- 15-3-2017 בין זכויות אדם ופמיניזם

• Merry, Sally Engle (2006). *Human Rights and Gender Violence: Translating International Law into Local Justice*. Chicago: University of Chicago Press

• גולן-עגנון, דפנה (2002). איפה אני בסיפור הזה? ירושלים: כתר. עמ' 43-63 (על השפה), 75-94 (בית חם).

שיעור רביעי- 22-3-2017 תאוריות פמיניסטיות

• פרידן, בטי (2006 [1963]). הבעיה שאין לה שם (מתוך: המסתורין הנשי), עמ' 48-61. בתוך: באום, דלית, דלילה אמיר ואחרות (עורכות) (2006). ללמוד פמיניזם: מקראה - מאמרים ומסמכי יסוד במחשבה פמיניסטית. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד:

• לורד, אודרי (2006 [1979]). כלי האדון לעולם לא יפרקו את ביתו של האדון, עמ' 190-194. בתוך: באום, דלית, דלילה אמיר ואחרות (עורכות) (2006). ללמוד פמיניזם: מקראה - מאמרים ומסמכי יסוד במחשבה פמיניסטית. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד:

• גיליגן, קרול (2016). להצטרף להתנגדות. הוצאת הקיבוץ המאוחד. עמ' 41-65.

שיעור חמישי- 19-4-2017 מתודולוגיות מחקר פמיניסטי

קרומר- נבו, מיכל וסידי, מירית (2014). "פמיניזם, כתיבה מחקרית ואחרות". מתוך הספר: מתודולוגיות מחקר פמיניסטיות. עורכות: מיכל קרומר נבו, מיה לביא- אג'אי, דפנה הקר. הקיבוץ המאוחד. עמ' 229-247.

Hooks, Bell (1994). "Teaching to Transgress: Education as the Practice of Freedom". Routledge, New York.

שיעור שישי- 26.4- הצגות נושאים למחקר פמיניסטי
הצגות ראשי פרקים ושאלות מחקר של סטודנטיות

קריאת רשות

פוקו, מישל (1976). תולדות המיניות א. הוצאת הקיבוץ המאוחד. עמ' 64-90.

שיעור שביעי- 3-5-2017 הפער בין השפה המשפטית לשפה של פגיעה מינית- הרצאה של עו"ד תמי קצביאן

• חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991.
• קמיר, אורית (2008). "החוק הישראלי למניעת הטרדה מינית- איפה אנחנו במלאת לא עשור?".
משפט ועסקים. עמ' 9-73

שיעור שמיני- 10-5-2017 גישות חיוביות למיניות ולמין- הרצאת אורחת של שרון אורשלימי
• Glick, Elisa. "Sex positive: Feminism, queer theory, and the politics of transgression." *Feminist review* 64.1 (2000): 19-45

• Queen, Carol, and Lynn Comella. "The necessary revolution: Sex-positive feminism in the post-Barnard era." *The Communication Review* 11.3 (2008): 274-291.

שיעור תשיעי - 17-5-2017 למידה מהצלחות של מאבקים לשינוי חברתי
• ספרן, ח. הרטל ר. ששון לוי א. (2016). היסטוריה לסבית מקומית: פעילות, מאבקים והישגים. זכויות
הקהילה הגאה בישראל. עמ' 45-79.

• טריגר צבי (2016). תאוריות פמיניסטיות וזכויות להטביות. זכויות הקהילה הגאה בישראל.
שיעור עשירי -7-6-2017 נשים במלחמה ופיוס
• החלטה 1325
• <http://www.justice.gov.za/trc/special/index.htm#wh>

Goldblatt, Beth and Sheila Meintjes. *Gender and the Truth and Reconciliation Commission: Submission to the Truth and Reconciliation Commission*, 1996

רשות

Gobodo-Madikizela, Pumla. *Women's contributions to South Africa's truth and reconciliation commission*. New York: Hunt Alternatives Fund, 2005
McKay, Susan. "Gender justice and reconciliation." *Women's Studies International Forum* 23.5 (2000): 561-570
Kusafuka, Ayumi. "Truth commissions and gender: A South African case study." *African Journal on Conflict Resolution* 9.2 (2009): 45-67
Graybill, Lyn. "The contribution of the truth and reconciliation commission toward the promotion of women's rights in south africa." *Women's studies international forum* 24.1 (2001): 1-10

שיעור 11 - 14-6-2017 נשים עושות שלום? דוגמאות מהעולם
אנחנו נראה ביחד את הסרט הזה בכיתה ואז נערוך דיון קצר על זה:
Pray the Devil Back to Hell <http://hufind.huji.ac.il/Record/HUJ001729744>
שיעור 12 - 21-6-2017 נשים פלסטיניות ושינוי חברתי- הרצאה של נאדירה קיבורקיאן

שיעור 13 - 28-6-2017 הצגות בכיתה

חומר לקריאה נוספת:

- אלקרינאוי, עליאן (1999). טיפול נפשי רגיש-תרבות בחברה הערבית. בתוך: רבין, קלייר (עורכת). להיות שונה בישראל: מוצא עדתי ומין בטיפול בישראל, עמ' 65 - 81. תל אביב: הוצאת רמות - אוניברסיטת תל-אביב.
- אצקסון, תמר. השיח על מין ומיניות בין בני נוער ובבתי ספר בישראל. עתיד להתפרסם בתוך: גולן, דפנה (עורכת). פדגוגיה פמיניסטית: למידה מתוך עשייה בשותפויות אקדמיה-קהילה (קובץ בהכנה).
- ארנריך, ברברה (2004). כלכלה בגרוש: איך (לא) להצליח באמריקה. תל אביב: בבל.
- ברקוביץ, ניצה (2003). גלובליזציה של זכויות אדם ושל זכויות נשים: המדינה והמערכת הפוליטית העולמית. תיאוריה וביקורת 23, עמ' 13 - 48.
- גולן-עגנון, דפנה (2002). איפה אני בסיפור הזה? ירושלים: כתר. עמ' 43 - 63, 75 - 94.
- גיליגן, קרול (1995 [1982]). בקול שונה: התיאוריה הפסיכולוגית והתפתחות האשה. תל אביב: ספריית פועלים. עמ' 9 - 48.
- גיליגן, קרול (2006). הולדת העונג. תל אביב: הוצאת משכל.
- דהאן-כלב, הנרייט (1999). פמיניזם בין מזרחיות לאשכנזיות. בתוך: יזרעאלי, דפנה ואחרות (עורכות). מין, מגדר, פוליטיקה, עמ' 217 - 266. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- בתוך: באום, דלית, דלילה אמיר ואחרות (עורכות) (2006). ללמוד פמיניזם: מקראה - מאמרים ומסמכי יסוד במחשבה פמיניסטית. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד:
- אנזלדואה, גלוריה (2006 [1987]). אזור הגבול / Frontera La - המסטיסה החדשה, עמ' 357-375.
 - באטלר, ג'ודית (2006 [1993]). גופים נחשבים, עמ' 443 - 476.
 - הרטסוק, ננסי (2006 [1983]). נקודת המבט הפמיניסטית: הכשרת הקרקע למטריאליזם היסטורי פמיניסטי, עמ' 195 - 222.
 - הוקס, בל (2006 [1984]). אחיות: סולידריות פוליטית בין נשים, עמ' 223 - 243.
 - מקינון, קתרין (2006 [1990]). מיניות, פורנוגרפיה ושיטה: "הנאה תחת הפטריארכיה", עמ' 376-414.
 - מוהנטי, צ'נדרה טלפדה (2006 [1988]). תחת עיניים מערביות: הגות פמיניסטית ושיחים קולוניאליים, עמ' 415 - 442.
- הוקס, בל (2002). פמיניזם זה לכולם: פוליטיקה מכל הלב. חיפה: פרדם הוצאה לאור. עמ' 46 - 56.
- חסן, מנאר (1999). הפוליטיקה של הכבוד: הפטריארכיה, המדינה ורצח נשים בשם כבוד המשפחה. בתוך: יזרעאלי, דפנה ואחרות (עורכות). מין, מגדר, פוליטיקה, עמ' 267 - 305. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- לבנת, יובל (1997). אונס, שתיקה, גבר, אישה (על יסוד אי-ההסכמה בעבירת האונס). פלילים ו', עמ' 187 - 233.

לוי, רני (2003). תקיפה מינית של גברים.
<http://www.hebpsy.net/articlePrintMode.asp?id&eq;103>

לרר, שירה ותמר אצקסון. "לבד בכיתה": האתגרים הניצבים בפני אנשי החינוך בהתמודדות עם תופעת הפגיעה המינית בבתי הספר. עתיד להתפרסם בתוך: גולן, דפנה (עורכת). פדגוגיה פמיניסטית: למידה מתוך עשייה בשותפויות אקדמיה-קהילה (קובץ בהכנה).

ינאי, ניצה ואריאלה פרידמן (1995). זהות וג'נדר: מהות פסיכולוגית או שיח תרבותי? פסיכולוגיה ה' (1), עמ' 7 - 15.

פוגץ, דנה (2007). "ברצון שניהם ובשמחתם" - אינוס בידי בן זוג והתוויית גבולות המשפט הפלילי בחברה משתנה. בתוך: ברק-ארז, דפנה, שלומית יניסקי-רביד, יפעת ביטון ודנה פוגץ' (עורכות). עיונים במשפט, מגדר ופמיניזם, עמ' 501 - 544. קריית אונו: נבו הוצאה לאור.

פירסט, ענת ומיכל אגמון-גונן (2007). המכונית שווה יותר?! הענישה בעבירות אלימות נגד בנות זוג. בתוך: ברק-ארז, דפנה, שלומית יניסקי-רביד, יפעת ביטון ודנה פוגץ' (עורכות). עיונים במשפט, מגדר ופמיניזם, עמ' 545 - 582. קריית אונו: נבו הוצאה לאור.

פרידמן, אריאלה (1996). באה מאהבה: אינטימיות וכוח בזהות הנשית. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד. עמ' 15 - 35.

קליין, אסתר (2000). תהליכים של הבניית מגדר בבתי-ספר. בתוך: שלסקי, שמחה (עורך). מיניות ומגדר בחינוך, עמ' 113 - 134. תל אביב: הוצאת רמות - אוניברסיטת תל-אביב.

קמיר, אורית (1999). כבוד האישה ושוויונה. ירושלים: משרד החינוך, התרבות והספורט.

קמיר, אורית (2002). פמיניזם, זכויות ומשפט. תל-אביב: האוניברסיטה המשודרת. עמ' 17 - 60, 89 - 110, 198 - 205.

קסן, לאה (2000). ה"עצמי המורחב" בסיפורי חיים של נשים מוכות וגברים אלימים. חברה ורווחה כ' (2), עמ' 129 - 157.

רימלט, נויה (2007). על משפט, פמיניזם ושינוי חברתי: החוק למניעת הטרדה מינית כמקרה לדוגמה. בתוך: ברק-ארז, דפנה, שלומית יניסקי-רביד, יפעת ביטון ודנה פוגץ' (עורכות). עיונים במשפט, מגדר ופמיניזם, עמ' 985 - 1011. קריית אונו: נבו הוצאה לאור.

שחר, אילת (1993). מיניותו של החוק: השיח המשפטי בנושא האונס. עיוני משפט י"ח (1), עמ' 159 - 199.

שלהוב-קיבורקיאן, נאדירה (2007). כשחוקים הם כלי לדיכוי: השיח הנוגד של נשים פלסטיניות ומדיניות הריסת הבתים. בתוך: ברק-ארז, דפנה, שלומית יניסקי-רביד, יפעת ביטון ודנה פוגץ' (עורכות). עיונים במשפט, מגדר ופמיניזם, עמ' 463 - 500. קריית אונו: נבו הוצאה לאור.

שלהוב-קיבורקיאן, נאדירה (1998). תגובה על אירוע של התעללות מינית בילדה בחברה הפלשתינית: הגנה, השתקה, הרתעה או ענישה. פלילים ז', עמ' 161 - 195.

תירוש, יופי (2001). "סיפור של אונס, לא יותר": על הפוליטיקה של ייצוג טקסטואלי בע"פ 3031/98 מדינת ישראל נ' דן שבתאי. משפטים ל"א (3), עמ' 622-579.

Belenky, Mary Field, Blythe Mcvicker Clinchy, Nancy Rule Goldberger, and Jill Mattuck Tarule (1997). *Women's Ways of Knowing: The Development of Self, Voice, and Mind (10th Anniversary Edition)*. New York: Basic Books. Pp. 23-152, 214-229.

Bhana, Deevia, Naydene de Lange, and Claudia Mitchell (2009). *Male Teachers Talk about Gender Violence: "Zulu Men Demand Respect"*. *Educational Review* 61 (1), pp. 49-62.

Brown, Wendy (2002). *Suffering the Paradoxes of Rights*. In: Brown, Wendy and Janet Halley (eds.). *Left Legalism/Left Critique*, pp. 420-434. Durham: Duke University Press.

Casey, Erin A. et al. (2013). *Context, Challenges, and Tensions in Global Efforts to Engage Men in the Prevention of Violence against Women: An Ecological Analysis*. *Men and Masculinities*, published online before print, January 2013, doi:10.1177/1097184X12472336 .

Cohen, Stanley (2001). *States of Denial: Knowing about Atrocities and Suffering*. Cambridge: Polity Press. Pp. ix-xiv, 1-20. לעברית בתרגום גם זמינה ההקדמה.

De Lange, Naydene, Claudia Mitchell and Deevia Bhana (2012). *Voices of Women Teachers about Gender Inequalities and Gender-Based Violence in Rural South Africa*. *Gender and Education* 24 (5), pp. 499-514.

Dunne, Mairead, Sara Humphreys, and Fiona E. Leach (2006). *Gender violence in schools in the developing world*. *Gender and Education* 18 (1), pp. 75-98.

Enslar, Eve (2001). *Necessary Targets: A Story of Women and War* (New York: Villard).

Estrich, Susan (1986). *Rape*. *The Yale Law Journal* 95 (6), pp. 1087-1184.

Harding, Sandra (1987). *The Curious Coincidence of Feminine and African Moralities: Challenges for Feminist Theory*. In: Feder Kittay, Eva and Diana T. Meyers (eds.). *Women and Moral Theory*, pp. 296-315. Totowa, NJ: Rowman & Littlefield.

Held, Virginia (1987). *Feminism and Moral Theory*. In: Feder Kittay, Eva and Diana T. Meyers (eds.). *Women and Moral Theory*, pp. 111-128. Totowa, NJ: Rowman & Littlefield.

Jasinski, Jana L. (2001). *Theoretical Explanations for Violence against Women*. In: Renzetti, Claire M., Jeffrey L. Edleson, and Raquel Kennedy Bergen (eds.).

-
- Sourcebook on Violence against Women*, pp. 5-21. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Kolbenschlag, Madonna (1988). *Kiss Sleeping Beauty Goodbye: Breaking the Spell of Feminine Myths and Models*. San Francisco, CA: Harper & Row.
- Leach, Fiona E. and Claudia Mitchell (eds.) (2006). *Combating Gender Violence in and around Schools*. Stoke on Trent: Trentham.
- Levitt, Peggy and Sally Engle Merry (2009). *Vernacularization on the Ground: Local Uses of Global Women's Rights in Peru, China, India and the United States*. *Global Networks* 9 (4), pp. 441-461.
- Merry, Sally Engle (2006). *Human Rights and Gender Violence: Translating International Law into Local Justice*. Chicago: University of Chicago Press.
- Merry, Sally Engle (2009). *Gender Violence: A Cultural Perspective*. Oxford: Wiley Blackwell.
- Merry, Sally Engle, Peggy Levitt, Mihaela Şerban Rosen, & Diana H. Yoon (2010). *Law from Below: Women's Human Rights and Social Movements in New York City*. *Law & Society Review* 44 (1), pp. 101-128.
- Oakley, Ann (1997). *A Brief History of Gender*. In: Oakley, Ann and Juliet Mitchel (eds.). *Who's Afraid of Feminism? Seeing Through the Backlash*, pp. 29-55. New York: The New Press.
- Ogundipe-Leslie, 'Molara (1993). *African Women, Culture and Another Development*. In: James, Stanlie M. and Abena P. A. Busia (eds.). *Theorizing Black Feminisms: The Visionary Pragmatism of Black Women*, pp. 102-117. London and New York: Routledge.
- Oliver, E., M. Soler and R. Flecha (2009). *Opening Schools to All (Women): Efforts to Overcome Gender Violence in Spain*. *British Journal of Sociology of Education* 30 (2), pp. 207-218.
- Palestinian Non-Governmental Organization Against Domestic Violence Against Women (Al Muntada) (2007). *Crimes of Women's Killing in Palestine in the period 2004-2006*. Jerusalem: The author.
- Sawa - *All the Women Together Today and Tomorrow* (2008). *Trafficking and Forced Prostitution of Palestinian Women and Girls: Forms of Modern Day Slavery: A Briefing Paper*. Jerusalem: The author.
- Shalhoub-Kevorkian, Nadera (2009). *Militarization and Violence against Women in Conflict Zones in the Middle East: A Palestinian Case-Study*. Cambridge: Cambridge

University Press.

Walby, Sylvia (1996). *Woman and Nation*. In: Balakrishnan, Gopal (ed.). *Mapping the Nation*, pp. 235-254. London and New York: Verso.

Walker, Lenore E. A. (2000). *The Battered Woman Syndrome* (2nd ed.). New York: Springer Publishing Company.

Films:

- *Duma*. Director: Abeer Zeibak Haddad, 2011, 55 minutes.
- *Maria's Grotto*. Director: Buthina Canaan Khoury, 2007, 52 minutes.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 90 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

1. כתיבת עבודה בסוף השנה הבוחנת שאלת מחקר שעלתה מהנושאים הנלמדים בקורס או ממהלך ההנחיה בכיתות בבתי הספר (90% מהציון).
2. השתתפות פעילה בשיעורים (10% מהציון).